

ADVIES NR. 2.375

Zitting van dinsdag 18 juli 2023

Recht op het gewaarborgd loon voor de arbeidsongeschikte werknemer – Wetsontwerp – Impact op de cao's nrs. 12 bis en 13 bis

3.383

ADVIES NR. 2.375

Recht op het gewaarborgd loon voor de arbeidsongeschikte werknemer – Wetsontwerp – Impact op de cao's nrs. 12 bis en 13 bis

Bij brief van 30 september 2022 wijzen de heer P.-Y DERMAGNE, minister van Werk, en de heer F. VANDENBROUCKE, minister van Sociale Zaken, erop dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid behandelt.

Aangezien dat wetsontwerp onder andere voorziet in een aanpassing van het wettelijk kader met betrekking tot de neutralisatie van het gewaarborgd loon van arbeidsongeschikte werknemers in geval van de hervatting van een toegelaten werk, vragen de ministers zich af of de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis van 26 februari 1979¹ en nr. 13 bis van 26 februari 1979² zouden moeten worden aangepast om ze in overeenstemming te brengen met de toekomstige nieuwe wetgevende bepalingen. Zij doen hiertoe een voorstel.

¹ Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 12 bis van 26 februari 1979 tot aanpassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 12 van 28 juni 1973 betreffende het toekennen van een gewaarborgd maandloon aan de werklieden in geval van arbeidsongeschiktheid ingevolge ziekte, ongeval van gemeen recht, arbeidsongeval of beroepsziekte aan de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

² Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 13 bis van 26 februari 1979 tot aanpassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 13 van 28 juni 1973 betreffende het toekennen van een gewaarborgd maandloon aan sommige bedienden in geval van arbeidsongeschiktheid ingevolge ziekte, ongeval van gemeen recht, arbeidsongeval of beroepsziekte aan de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Sindsdien werd de wet houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid aangenomen op 30 oktober 2022.

De bespreking van dit dossier werd toevertrouwd aan de gezamenlijke commissie Individuele Arbeidsverhoudingen en Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 18 juli 2023 het volgende unanieme advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN REIKWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

- A. Bij brief van 30 september 2022 wijzen de heer P.-Y DERMAGNE, minister van Werk, en de heer F. VANDENBROUCKE, minister van Sociale Zaken, erop dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid behandelt.

Aangezien dat wetsontwerp onder andere voorziet in een aanpassing van het wettelijk kader met betrekking tot de neutralisatie van het gewaarborgd loon van arbeidsongeschikte werknemers in geval van een hervatting van toegelaten werk, vragen de ministers zich af of de voornoemde collectieve arbeidsovereenkomsten nrs. 12 bis en 13 bis zouden moeten worden aangepast om ze in overeenstemming te brengen met de toekomstige nieuwe wetgevende bepalingen.

De bedoeling zou zijn om de arbeiders en sommige bedienden die onder de voormelde interprofessionele instrumenten vallen, tijdens de periode van de 15de tot de 30ste dag van de onderbreking van een toegelaten activiteit om medische redenen, te compenseren voor het inkomensverlies ten gevolge van die onderbreking (zie punt II.A.). Zij doen daartoe een voorstel.

Zo zou de berekening van de aanvullende vergoeding waarin die collectieve arbeidsovereenkomsten voorzien, aangepast worden en stellen de ministers voor om een percentage van het loon in aanmerking te nemen dat wordt bepaald via een schijvensysteem en afhangt van de tewerkstellingsbreuk van de toegelaten activiteit.

- B. 1. Sindsdien werd op 30 oktober 2022 de wet houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid aangenomen.

In de artikelen 4 en 5 van die wet wordt bepaald dat tijdens een periode van twintig weken vanaf de aanvang van de uitvoering van een aangepast of ander werk met toepassing van artikel 100, § 2, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (toegelaten activiteit), geen loon ten laste van de werkgever is in geval van arbeidsongeschiktheid wegens een ziekte, andere dan een beroepsziekte, die is opgetreden tijdens deze periode, of wegens een ongeval dat geen arbeidsongeval is of een ongeval op de weg naar of van het werk, dat is opgetreden tijdens dezelfde periode.

Na afloop van de hierboven vermelde periode van twintig weken ontstaat een recht op gewaarborgd loon, ongeacht de aard van de aandoening die tot de arbeidsongeschiktheid leidt.

2. Bovendien wordt het gewaarborgd loon berekend op basis van het loon voor het aangepaste of andere werk (toegelaten activiteit) en vormt het een beroepsinkomen dat voortvloeit uit de toegelaten activiteit.

De cumulatieregel van artikel 230, § 1, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, die bepaalt dat de arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt verminderd naargelang de tewerkstellingsbreuk van de toegelaten activiteit, is evenwel van toepassing op alle gerechtigden die een beroepsinkomen genieten dat voortvloeit uit een toegelaten arbeid, en dus zowel wanneer de werknemer zijn toegelaten activiteit uitoefent als tijdens de periodes waarin deze toegelaten activiteit om medische redenen wordt onderbroken, met een recht op gewaarborgd loon.

- C. Er wordt aan herinnerd dat de Nationale Arbeidsraad zich in zijn advies nr. 2.288 van 26 april 2022 heeft uitgesproken over dat wetsontwerp.
- D. Bij de bespreking van deze adviesaanvraag kon de Raad rekenen op de waardevolle medewerking van vertegenwoordigers van het RIZIV en van de verzekeringsinstellingen en de sociale secretariaten.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad heeft zich gebogen over het inkomen dat arbeiders en sommige bedienden die arbeidsongeschikt zijn (die vallen onder de collectieve arbeidsovereenkomsten nrs. 12 bis en 13 bis) ontvangen wanneer ze hun toegelaten activiteit om medische redenen onderbreken en over de financiële gevolgen voor die werknemers van het voorstel van de ministers van Werk en Sociale Zaken en van verschillende alternatieve voorstellen, op basis van verschillende simulaties die het RIZIV op verzoek van de Raad heeft becijferd. Vervolgens doet hij concrete voorstellen. De Raad is bovendien van mening dat de in dit advies voorgestelde oplossing niet mag worden beschouwd als precedent voor de verdere werkzaamheden met betrekking tot het eenheidsstatuut voor arbeiders en bedienden.

A. Het inkomen dat arbeiders en sommige bedienden ontvangen bij onderbreking van hun toegelaten activiteit om medische redenen

1. Krachtens de wet van 30 oktober 2022 houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid, wordt voor werknemers die een toegelaten activiteit hebben hervat, het gewaarborgd loon geneutraliseerd gedurende de periode van twintig weken vanaf het begin van die toegelaten activiteit. Tijdens die periode ontvangen die werknemers dus een volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering.

Na de periode van twintig weken is het gewaarborgd loon verschuldigd. De collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis en nr. 13 bis bepalen voor arbeidsongeschikte arbeiders en sommige arbeidsongeschikte bedienden (bedienden die aangeworven zijn op proef, voor een bepaalde tijd van minder dan drie maanden of voor een duidelijk omschreven werk, wanneer uit de toepassing van de overeenkomst normaal een tewerkstelling van minder dan drie maanden moet voortvloeien) dat de voornoemde werknemers na de eerste 14 dagen onderbreking van de toegelaten arbeid geen loon meer ontvangen, maar een aanvullende vergoeding bij de door de ziekte- en invaliditeitsverzekering toegekende uitkering, ten laste van de werkgever.

Die aanvullende vergoeding vormt een beroepsinkomen dat voortvloeit uit de toegelaten activiteit. Bijgevolg is de bovengenoemde cumulatieregel van toepassing gedurende de hele periode die door deze aanvullende vergoeding wordt gedekt.

2. Voor de werknemers die onder de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis en nr. 13 bis vallen en die hun toegelaten activiteit om medische redenen hebben moeten onderbreken, werd op basis van de analyse van de door het RIZIV toegezonden simulaties vastgesteld dat na de eerste 14 dagen arbeidsongeschiktheid, het totaalbedrag van hun inkomsten (aanvullende vergoeding uit hoofde van collectieve arbeidsovereenkomst nr. 12 bis of nr. 13 bis en arbeidsongeschiktheidsuitkering, eventueel verminderd volgens de cumulatieregel) lager is dan het inkomen dat ze ontvangen tijdens de toegestane activiteit (loon en arbeidsongeschiktheidsuitkering, eventueel verminderd volgens de cumulatieregel), maar ook tijdens de eerste 14 dagen arbeidsongeschiktheid. In sommige situaties is het totaalbedrag van hun inkomsten zelfs lager dan de volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering.

B. Voorstellen van de Raad

1. De Raad heeft de aan hem voorgelegde adviesaanvraag en het voorstel dat de ministers van Werk en Sociale Zaken hem hebben toegezonden, aandachtig en met grote belangstelling onderzocht.

De Raad is namelijk van mening dat de betrokken werknemers geconfronteerd worden met een situatie die niet wenselijk is en waarvoor een oplossing moet worden gevonden. Hij benadrukt dat de te bereiken doelstelling is om er ten minste voor te zorgen dat het inkomen van de arbeiders en sommige bedienden die onder de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis en nr. 13 bis vallen, van de 15de dag arbeidsongeschiktheid tijdens de hervatting van een toegelaten activiteit tot de 30ste dag van die arbeidsongeschiktheid, in de mate van het mogelijke identiek is aan dat van de eerste twee weken van hun arbeidsongeschiktheid.

De Raad heeft daarom verschillende simulaties bestudeerd die het RIZIV hem naarstig heeft toegezonden en die betrekking hebben op verschillende opties en verschillende mogelijke (combinaties van) situaties, om zich ervan te vergewissen dat de gekozen oplossing voldoende aan het beoogde doel beantwoordt.

Rekening houdend met het resultaat van die simulaties, stelt de Raad vast dat de voornoemde doelstelling niet volledig wordt bereikt met het voorstel van de ministers en daarom heeft hij een alternatief voorstel uitgewerkt dat beter aan die doelstelling tegemoetkomt. Dat voorstel moet echter verder geïmplementeerd worden, zoals hieronder wordt beschreven. Hij doet bijgevolg ook een onmiddellijk toepasbaar overgangsvoorstel.

2. De Raad meent dat de betrokken werknemer vanaf de 15de dag arbeidsongeschiktheid tijdens een toegelaten activiteit tot de 30ste dag van die arbeidsongeschiktheid het volgende zou moeten ontvangen:

- voor de "oorspronkelijke" uren arbeidsongeschiktheid, d.w.z. de uren die reeds vergoed worden in het kader van de toegelaten werkhervatting: de arbeidsongeschiktheidsuitkering, evenwel rekening houdend met de toepassing van de bovengenoemde cumulatieregel;
- voor de nieuwe uren arbeidsongeschiktheid ten gevolge van de onderbreking van de toegelaten activiteit:
 - * een tijdelijke toeslag bestaande uit een arbeidsongeschiktheidsuitkering gelijk aan 60 % van het werkelijk gederfde dagloon (d.w.z. het loon uit de hervatting van het aangepast werk) naar rato van het percentage van de toegelaten werkhervatting. De toeslag zal niet verhoogd worden tot de minimumbedragen. Om te bepalen of de loongrens van toepassing is op deze toeslag, moet worden gekeken naar het loon uit de hervatting van het aangepast werk.

De Raad is van oordeel dat die uitkering moet worden beschouwd als een tijdelijke aanvulling op de arbeidsongeschiktheidsuitkering, waarop de cumulatieregels niet van toepassing zijn;

- * de aanvullende vergoeding ten laste van de werkgever, overeenkomstig de huidige collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis en nr. 13 bis.

3. Rekening houdend met de simulaties van het RIZIV stelt de Raad vast dat de oplossing die hij hierboven in punt B.2 heeft beschreven, niet alleen zo goed mogelijk het gewenste doel bereikt, maar ook het voordeel heeft dat er met betrekking tot de aanvullende vergoedingen die de werkgever verschuldigd is krachtens de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis en nr. 13 bis geen verschil wordt ingevoerd tussen deeltijdse werknemers in de strikte zin van het woord enerzijds en werknemers die deeltijds zijn tewerkgesteld in het kader van een toegelaten activiteit anderzijds.

Deze oplossing is ook eenvoudiger toe te passen voor de werkgevers (behoud van de principes en berekeningsmethoden die zijn ingevoerd voor de toepassing van de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 12 bis en nr. 13 bis, van de berekening op basis van de verrichte toegelaten activiteit, uniformiteit in de berekening ...). Door die eenvoudigere toepassing kan het beheer van het systeem door werkgevers en sociale secretariaten vereenvoudigd worden en kan er bijgevolg beter worden gecommuniceerd naar de betrokken werknemers.

4. a. De Raad werd er echter door de verzekeringsinstellingen van in kennis gesteld dat de maandelijkse aangifte van de werkgever in geval van een toegelaten activiteit als werknemer in loondienst (ZIMA 002) die hen wordt toegestuurd, momenteel de nodige velden bevat om prestatiecodes (van de DMFA) te vermelden die nodig zijn om het aantal gewerkte uren en het aantal daarmee gelijkgestelde uren van de toegelaten activiteit of de uren die worden gedekt door het gewaarborgd loon en de aanvullende vergoeding, voor de referentieperiode in te vullen.

In de ZIMA 002 wordt het inkomen uit de toegelaten activiteit dus niet meegedeeld. Die maandelijkse aangifte moet bijgevolg worden aangepast/ontwikkeld zodat zij de codes bevat die nodig zijn om uitvoering te kunnen geven aan de in punt B.2 genoemde oplossing. Dat vereist ook wijzigingen aan het glossarium, technische en organisatorische aanpassingen (waaronder van IT-programma's) en wetswijzigingen.

De Raad vraagt derhalve dat de nodige wetswijzigingen en technische en organisatorische aanpassingen zo snel mogelijk worden aangenomen en uitgevoerd, zodanig dat de in punt B.2 hierboven beschreven alternatieve oplossing zo spoedig mogelijk kan worden toegepast. De Raad wenst hierbij echter voldoende tijd te vragen voor de verzekeringsinstellingen en sociale secretariaten om deze wijzigingen te kunnen implementeren.

- b. De Raad acht het niettemin noodzakelijk te voorzien in een pragmatische oplossing die onmiddellijk van toepassing is, gedurende een overgangperiode, teneinde de betrokken werknemers zo veel als mogelijk in staat te stellen spoedig een inkomen te ontvangen dat zo dicht mogelijk ligt bij het inkomen dat zij gedurende de eerste 14 dagen van de onderbreking van hun toegestane activiteit kregen.

Rekening houdend met de simulaties en de informatie van het RIZIV, zou deze onmiddellijke en voorlopige oplossing erin moeten bestaan dat het gederfde loon van vóór de "oorspronkelijke" periode van arbeidsongeschiktheid, geïndexeerd tot het ogenblik van de onderbreking van de toegelaten activiteit, in aanmerking wordt genomen, overeenkomstig de reeds door de verzekeringsinstellingen gebruikte methodologie.

De Raad vraagt dat het beheerscomité Uitkeringen nagaat of deze oplossing met terugwerkende kracht zou kunnen worden toegepast vanaf de datum van inwerking-treding van de voornoemde wet houdende diverse bepalingen betreffende arbeidsongeschiktheid.

- C. De Raad werd er tevens van in kennis gesteld dat het RIZIV momenteel bezig is met een evaluatie van de cumulatieregel zoals bedoeld in artikel 230, § 1 van het voornoemde koninklijk besluit van 3 juli 1996.

De Raad wenst op de hoogte te worden gehouden van de ontwikkeling van die werkzaamheden, gelet op de impact die deze cumulatieregel heeft op het inkomen van de arbeiders en sommige bedienden die hun hervatting van een toegelaten activiteit om medische redenen moeten onderbreken, en bijgevolg gelet op de mogelijke gevolgen van een wijziging van deze cumulatieregel voor de door de Raad gewenste alternatieve oplossing, die in punt B.2 hierboven nader wordt toegelicht.
